

NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI

Úřad vlády České republiky
Nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: +420 296 153 222
fax: +420 296 153 264

Zápis z pracovní skupiny „Infekční nemoci spojené s užíváním ilegálních drog“ 14. 2. 2007

Přítomní: MUDr. Viktor Mravčík, Mgr. Barbora Orlíková (NMS)
MUDr. Jaroslav Jedlička (Národní program boje proti AIDS), MUDr. Běla Studničková (HS HMP),
Mgr. Jana Ženíšková (o. s. Laxus Hradec Králové), MUDr. Tomáš Zábranský, Mgr. Barbara Janíková (Centrum adiktologie), doc. MUDr. Marie Staňková (AIDS Centrum Bulovka), RNDr. Marie Brůčková (SZÚ), MUDr. Jana Vandasová (SZÚ), MUDr. Čestmír Beneš (SZÚ), Mgr. Dagmar Špillerová (o. s. CPPT, Plzeň)

Shrnutí aktuálního vývoje v institucionálním zajištění monitorování infekcí u uživatelů drog:

- 1. Situace v hygienické službě/ve Státním zdravotním ústavu –** plánovaná redukce programů včetně personální redukce referenční laboratoře pro HIV/AIDS, redukce testovacích míst na HIV/AIDS (z 65 míst na 14 – pouze jedno testovací místo v každém kraji), sloučení 14 krajských zdravotních ústavů pouze do šesti. Z vedení referenční laboratoře pro HIV/AIDS odvolána MUDr. Brůčková, nově byla jmenována vedoucí MUDr. Vandasová.

V ČR se od roku 2000 snižuje dostupnost testů pro rizikovou a těžce dostupnou populaci injekčních uživatelů. V současnosti jsou dostupné testy na HIV z kapilární krve, testy ze slin (ve spolupráci s referenční laboratoří), nejsou nadále dostupné testy na VHC. **Vzhledem k plánovaným reformám týkajících se ZÚ je ohrožena již probíhající i plánovaná spolupráce nízkoprahových zařízení a ZÚ v oblasti testování.** Podle Akčního plánu Národní strategie protidrogové politiky je úkolem podpory dostupného testování pro injekční uživatele drog pověřeno pro roky 2007-2009 Ministerstvo zdravotnictví a Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Obdobný úkol lze nalézt také v Národním programu na řešení problematiky HIV/AIDS v ČR v období 2008-2012.

Situace v Hygienické stanici hl. m. Prahy – hrozí zrušení odd. drogové epidemiologie (MUDr. Studničková) v rámci hygienické stanice, přechod pod Státní zdravotní ústav – tím nastává problém s vedením celorepublikového registru TDI (Treatment Demand Indicator) pro EMCDDA.

- 2. Národní program na řešení problematiky HIV/AIDS v ČR v období 2008-2012 (Střednědobý plán HIV/AIDS) –** byl schválen vládou 12.2.2008. Neobsahuje části týkající se koordinace a řízení – nejsou definovány koordinační struktury, není jasná role hlavního koordinátora Národního programu (MUDr. Jedličky), připomínkové řízení proběhlo bez schůzky k vypořádání připomínek. Ani hlavní koordinátor, ani NRL pro AIDS nemají poslední schválenou verzi. MZ bude jmenována nová pracovní (koordinační) pro surveillance HIV/AIDS.

Shrnutí současné epidemiologické situace v oblasti výskytu HIV/AIDS v ČR:

- 3. Zvýšení počtu nově identifikovaných HIV pozitivních případů v minulém roce –** za rok 122 případů, z toho 12 injekčních uživatelů drog a 3 injekční uživatelé a zároveň muži mající sex s muži (část z nich jsou cizinci s trvalým pobytem v ČR).
- 4. Šetření zaměřené na dosud identifikované HIV+ uživatele drog**

- a. **Revize a analýza existujících dat** - pro zjištění a objasnění příčin zvýšené incidence HIV u uživatelů drog a také pro zamezení dalšího šíření HIV v ČR je potřeba znát informace o dosud identifikovaných HIV+ uživatelích drog (pravděpodobný zdroj, pobyt v zahraničí, užívání a sdílení v zahraničí, sdílení s cizinci, údaje týkající se užívání drog a rizikového chování s ním spojeného). Proběhla diskuze k dostupnosti uvedených dat, ke způsobu jejich (retrospektivního i prospektivního) sběru, spolupráce Národní referenční laboratoře pro AIDS, NMS a AIDS center. Byla dohodnuta schůzka v březnu 2008 v referenční laboratoři s biostatistikem NRL/SZÚ ohledně selekce a analýzy anonymních dat o dosud identifikovaných HIV+ IDUs, za jakých lze získat anonymizovaná data z referenční laboratoře a AIDS center. Celkem je v ČR identifikováno 69 případů HIV+ u uživatelů drog.
- b. **Doplnění o nové informace – doplňkové epidemiologické šetření.** V současnosti nejsou dostupné některé informace o IDUs, u kterých byl identifikován HIV. Je potřeba doplnit hlášení případu o podrobnější informace týkající se (injekčního) užívání drog, míst a způsobu akvirace atd. Ve spolupráci NMS s Centrem adiktologie NRL HIV/AIDS a AIDS centrem Bulovka byl připraven formulář s žádanými údaji u IDUs (viz příloha zápisu).
 Proběhla diskuze a bylo dosaženo shody v záměru provést epidemiologické šetření prostřednictvím AIDS center s cílem získání dodatečných informací o HIV+ IDUs v ČR. Toto šetření bude koordinováno NRL pro HIV/AIDS.
 Opора pro toto epidemiologické šetření existuje v metodickém pokynu týkajícím se surveillance HIV (Věstník MZ 8/2003). NMS poskytne NRL pro HIV/AIDS logistickou/technickou podporu pro provedení tohoto šetření.

Hlášená incidence VHB a VHC u IDUs:

5. **Národní referenční laboratoř pro hepatitidy** – data z EPIDATu za rok 2007. v populaci do 17 let žádné nové případy VHB (vzhledem k probíhajícímu povinnému očkování na VHB). Situace ohledně VHC stabilní (cca 1000 případů ročně). Častá duplicita (cca 3,5%), overnotification vzhledem k tomu, že systém EPIDAT není klasický (prevalenční) registr, hlásí se nové případy – jedna osoba může být nahlášena víckrát z různých zařízení s různou diagnózou apod. MUDr. Beneš vypracuje frekvenční analýzu základních dostupných charakteristik o případech VHB a VHC u IDUs.

Další:

6. **Informace o výzkumu mezi rusky mluvícími injekčními uživateli drog (RUS IDU)** - výzkum proběhl v r. 2007, testování rusky mluvící uživatelé drog na hl. nádraží v Praze (ve spolupráci s o. s. Rozkoš bez rizika, o. s. REMEDIS, referenční laboratoři pro HIV/AIDS i hepatitidy). Dva klienti jsou HIV+, cca 90 % VHC+. Klienti pocházejí především z Ukrajiny a Gruzie, obtížně dostupné jsou komunity injekčních uživatelů drog z ostatních států bývalého Sovětského svazu. Závěrečná analýza bude prezentována na příštím setkání skupiny.
7. **Uživatelé drog – příslušníci menšin v nízkoprahových zařízeních** – především se jedná o Slováky, návštěvnost ze stran ostatních skupin je minimální (informace z KC Hradec Králové a Plzeň).
8. **Informace ohledně dat o testování infekčních chorob v nízkoprahových zařízeních (NMS)** – podrobnější údaje budou rozeslány po zpracování všech dat z dotazníků, které rozeslalo NMS do všech nízkoprahových zařízení (zatím sebráno 35 dotazníků, cca 50% rozeslaných).
9. **Plánované výzkumy** - Centrum adiktologie plánuje národní seroprevalenční studii HIV a virových hepatitid (1400 respondentů) financovanou IGA Ministerstva zdravotnictví – přihláška byla odeslána, výsledky výběrového řízení budou k dispozici v řádu týdnů.

Závěry a úkoly:

- I.** Deskriptivní analýza dostupných dat o HIV+ uživatelích drog – plánovaná schůzka, domluva ohledně způsobu předání anonymizovaných dat – Centrum adiktologie, Národní referenční laboratoř pro HIV/AIDS, AIDS centrum Bulovka. Termín: březen 2008.
- II.** Dopracování formuláře pro AIDS centra, pro provedení epidemiologického šetření, které poskytne podrobnější informace ohledně případů HIV+ u uživatelů drog – NMS, Centrum adiktologie, NRL pro HIV/AIDS a AIDS centrum Bulovka. Sestavení doprovodného dopisu k tomuto dotazníku – NMS ve spolupráci s NRL pro HIV/AIDS. Termín: březen 2008.
- III.** Provedení epidemiologického šetření v AIDS centrech – koordinace NRL pro HIV/AIDS. Termín duben – květen 2008.
- IV.** Analýza dat z epidemiologického šetření v AIDS centrech – NRL ve spolupráci s NMS a Centrem adiktologie. Termín: květen – červen 2008.
- V.** Frekvenční analýza dat o VHC – MUDr. Beneš. Termín: do května 2008.
- VI.** Zařazení bodu týkajícího se výskytu HIV (případně dalších infekcí) u IDUs v ČR s důrazem na aktuální epidemiologickou situaci HIV na nejbližší zasedání RVKPP.
- VII.** Dopis na MZ a SZÚ se žádostí o informace o situaci a dalším plánovaném vývoji ohledně zdravotních ústavů a hygienických stanic – NMS (MUDr. Mravčík)
- VIII.** Zajištění a rozeslání Střednědobého plánu HIV/AIDS včetně vypořádání připomínek – NMS (MUDr. Mravčík).
- IX.** Zápis a rozeslání materiálů prezentovaných na pracovní skupině, včetně (průběžných) výsledků monitorování testování infekcí v nízkoprahových zařízeních – NMS (Mgr. Orlíková)
- X.** Bude iniciováno jednání s ředitelem HS hl. m. Prahy ohledně budoucnosti registru žádostí o léčbu (TDI) – NMS (MUDr. Mravčík)

Přílohy:

- Střednědobý plán HIV/AIDS včetně vypořádání připomínek
- Formulář ke zjištění údajů týkajících se užívání drog u HIV+ IDUs (k připomínkování)
- Dotazník k monitorování infekčních chorob v nízkoprahových zařízeních s průběžnými výsledky

Zapsala: Barbora Orlíková
19. 2. 2008